

La clau

Les analistes polítics fa més de dos anys que estan dedicats, a Catalunya, a l'hermenèutica –l'art d'interpretar els textos i els gestos– del procés sobiranista. Hi ha debats en diaris i tertúlies de ràdio i televisió sobre els passos que faran **Artur Mas**, **Oriol Junqueras**, **Carme Forcadell** o **Josep Antoni Duran Lleida** en el tortuós camí cap a la consulta o cap a la independència. Com si es tractés d'un immens tauler d'escacs, s'analitzen els moviments a cinc jugades vista dels diversos actors polítics. En el debat públic, abunden afirmacions com aquestes: «**Mas** no desobeirà», «el president convocarà el 10 de novembre eleccions per al febrer», «**Junqueras** no acceptarà la llista

Benvinguts al Dragon Khan

JUANCHO
Dumall
DIRECTOR
ADJUNT

única», «l'ANC no consentirà que no hi hagi urnes», «la unitat sobiranista no es trencarà»... Pronòstics sobre un estressant guió no escrit. Però tots els vaticinis han de ser

posats en quarantena quan el mateix **Mas** confessava dimarts a l'Ateneu Barcelonès que no pot donar «seguretats absolutes», afegia que «ningú sap al cent per cent com s'acabarà això» i rematava dient: «Ens hem d'acostumar a governar la incertesa». Així que, catalanes i catalans, ibenvinguts al Dragon Khan!

Les metàfores marineres del president de la Generalitat, les seves promeses de mantenir el rumb en la tempesta, la seva provada vocació de timoner, queden una mica en entredit quan s'admet que creuem mars procel·losos entre ignots esculls, sense calendari ni un modest pla b.

La política consisteix, entre altres coses, a fer que els dirigents fi-

xin prioritats i ofereixin als governats un panorama de certes. Però la política catalana ha entrat en una fase en la qual els plans del que és real, impostat i desitjat es confonen.

El lideratge

Cap dirigent polític, encara que tracti d'aparentar el contrari, controla els esdeveniments al cent per cent. Però el més estrany d'aquest cas és que el màxim responsable, qui té el lideratge i la capacitat de dissoldre el Parlament, aparegui tan nítidament esfullant la margarida. Hem passat de l'astúcia a la vacil·lació.

@JuanchoDumall

La roda

ENRIC
Marín

El registrador i l'advocada de l'Estat

Hi ha imatges que tenen la virtut d'expressar el sentit de situacions complexes amb més eficàcia que qualsevol anàlisi periodística. Aquests darrers dies, el Govern central ens n'ha proporcionat dues mostres antològiques. La més patètica fou la compareixença de la ministra **Mato** arran de l'alerta sanitària provocada pel primer cas d'Ebola a Europa. La inseguretat i l'expressió facial d'espant de la ministra foren el millor resum del desconfert i la incompetència del govern liderat per **Rajoy**. L'altra imatge fou el lapsus del mateix **Rajoy** quan va afirmar que no podia, però que sobretot no volia, autoritzar la consulta no referendària del 9-N. La contundència retòrica amb què **Rajoy** acompanya les seves declaracions en relació al procés sobiranista català és directament proporcional a la seva im-

L'espant de la ministra Mato resumeix la incompetència del Govern de Rajoy

postura. Al cap i a la fi, va ser ell qui va liderar la demagògica campanya contra l'Estatut, recollint milions de signatures per tot Espanya. És ell qui té cua de palla.

Ja he expressat la idea que el contenciós entre l'Estat i el sobiranisme català es pot entendre com una partida d'escacs. Doncs bé, **Rajoy** ja ha perdut el moviment relacionat amb el 9-N. Ha mogut peça com si es tractés del moviment previ a l'escac i mat. I no. La partida no estava en aquesta situació. La partida és més llarga i després del 9-N la disposició de les peces de **Rajoy** serà més defensiva i precària. I la seva imatge a Catalunya i al món encara estarà més deteriorada. A hores d'ara, alguns dels representants més lúcids dels elits econòmiques i mediàtiques espanyoles ja comencen a estar espantats veient la potència política demostrada des del Govern central per un registrador de la propietat d'aires provincians i una advocada de l'Estat amb expressió de mestra tibada i manaire. ≡

ELS DIJOUS, ECONOMIA

Fallen les oportunitats

El malestar emergeix i el creixement també quedarà afectat quan no es veu l'ocasió de millorar

ANTÓN
Costas

¿Una democràcia pot conviure sense sobresalts amb nivells de desigualtat com els que estem veient a les nostres societats? ¿Com es veu afectat el creixement econòmic? ¿I per què les democràcies no aconsegueixen frenar aquest espectacular creixement de la desigualtat?

Aquestes preguntes no responen a una mera curiositat intel·lectual o acadèmica. La preocupació per l'augment de la desigualtat i les seves conseqüències socials, econòmiques i polítiques no és solament cosa de les persones amb una especial sensibilitat per la igualtat. No deixa de sorprendre que organismes econòmics internacionals generalment tinguts per conservadors, com l'FMI i l'OCDE, dediquin esforços creixents a analitzar aquests efectes i estiguin alertant els governs i demanant-los que facin alguna cosa per frenar la desigualtat.

Seria meravellós disposar d'indicadors automàtics que ens alertessin de quan la desigualtat ha arribat a un punt a partir del qual comença a ser perillosa per a la salut de l'economia i la democràcia. Els metges saben que si la temperatura d'una persona puja per sobre dels 39 graus, o baixa per sota dels 35, s'ha d'actuar amb rapidesa perquè la seva vida està en perill. Els economistes no tenim indicadors d'aquest tipus per a la desigualtat. De fet, el

més intrigant és que no sembla tenir una relació directa i clara amb el creixement econòmic i amb el malestar social de les democràcies.

Així, podem trobar països en què en algunes etapes de la seva història han existit elevats nivells de desigualtat i, no obstant, el creixement i la pau social no s'han vist perjudicats. Per contra, en altres moments veiem com la desigualtat perjudica el creixement i provoca conflicte social. Espanya és un bon exemple del que acabo d'assenyalar. Als anys 60 del segle passat la desigualtat era elevada. No obstant, aquesta va ser una de les etapes històriques de més creixement de l'economia espanyola i de més oportunitats de millora per a gran part de la població. La majoria de fills van poder viure millor que els seus pares. L'ascensor social va funcionar.

¿Què és el que fa que en unes ocasions vegem que en un determinat país existeix una elevada tolerància social a la desigualtat i en altres aquesta tolerància gira i afecta negativament el creixement, la convivència i la democràcia? El factor que sembla determinar el signe d'aquests efectes és la percepció social sobre les oportunitats de millora que hi ha en cada moment. En etapes en què la desigualtat és elevada però existeixen oportunitats, el creixement i la democràcia no

LEONARD BEARD

L'FMI i l'OCDE, tinguts per conservadors, han alertat els governs sobre la desigualtat

es veuen afectats per la desigualtat. Per contra, quan no existeixen oportunitats la desigualtat fa que el malestar emergeixi i el creixement es vegi afectat.

DE NOU, Espanya és un bon camp de proves per contrastar aquesta hipòtesi. A finals dels anys 50 i especialment als 60, en una Espanya profundament desigual, els nostres pares i avis es van escarrassar treballant de sol a sol amb l'esperança que el seu esforç acabaria donant fruits, ja fos en la millora del seu nivell de vida o en les oportunitats per als seus fills. Aquesta percepció d'oportunitats de millora va ser

el que va impulsar el creixement. Mentre a començaments dels 60 el problema era tenir cotxe, a finals el problema era aparcar-lo.

¿Quin és el problema actual amb la desigualtat? Que ara coincideix amb una etapa en la qual la percepció d'oportunitats de millora s'ha volatilitzat. En particular, per a joves i gent de mitjana edat que s'ha quedat sense feina.

UN INDICADOR extraordinàriament important d'aquesta pèrdua d'oportunitats és el baixísim grau d'emancipació de la joventut espanyola. Gairebé un 65% dels joves d'entre 19 i 33 anys viuen amb els pares. No hi ha cap altre país del nostre entorn que presenti aquesta anomalia social. Sens dubte, això té efectes perversos: sobre la fortalesa de la cultura moral dels joves, sobre la qualitat del creixement i sobre la democràcia.

Però arribats a aquest punt, sorgeix una pregunta: ¿per què la democràcia no és capaç de posar límits, reduir la desigualtat i millorar les oportunitats? En principi, la democràcia és el sistema polític amb més capacitat per corregir aquestes carències. És l'únic en el qual cada persona té un vot. És a dir, en el qual existeix igualtat política. Per tant, els que pateixen la falta d'oportunitats tenen a les seves mans un poderós instrument per canviar les coses. ¿Per què no l'aprofiten? I encara pitjor, ¿per què voten governs que fan polítiques contràries als seus interessos? La qüestió no és poca cosa. Però, si m'ho permeten, d'això en parlarem un altre dia. ≡

Catedràtic de Política Econòmica (UB).